

Asia: VN/13190/2020

Lausuntopyyntö työryhmämietinnöstä: pakkokeinolain muutostarpeet

Lausunnonantajan lausunto

1. Lausuntonne yleisesti mietinnöstä

Kuten työryhmämietinnön sivuille 8 - 9 otetusta mietinnön luovutuskirjelmästä oikeusministeriölle sekä mietinnön sivulta 15 ilmenee, on työryhmässä ollut edustaja myös Tullista. Tulli on siten voinut vaikuttaa mietinnön sisältöön jo työryhmytyössä, eikä sillä ole enää tässä vaiheessa merkittävää lausuttavaa yksimielisen mietinnön johdosta. Tulli on varautunut siihen, että jotkin ehdotetut muutokset edellyttävät tutkintahenkilöstönsä kouluttamista ja muuta perehdyttämistä. Tämä ei kuitenkaan aiheuta Tullille merkittäviä lisäkustannuksia.

2. Lausuntonne pakkokeinolain 2 luvun muuttamista koskevista ehdotuksista perusteluineen

Poliisimiehen kiinniotta koskevaan luvun 1 § 2 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi säännös siitä, että poliisimies saa ottaa

kiinni myös sellaisen rikoksesta epäillyn, joka on määrätty otettavaksi kiinni tehostetun matkustuskiellon valvonnassa käytettävien välineiden kiinnityksen varmistamista varten. Tämän osalta ja muutoinkin siltä osin kuin pakkokeinolaissa säädetään tiettyjä valtuuksia poliisin käytettäväksi, Tulli viittaa rikostorjunnasta Tullissa annetun lain 1 luvun 4 §:ään. Sen mukaan tullirikostorjunnan tullimiehellä on Tullin suorittamassa esitutkinnassa sama oikeus ryhtyä esitutkintalain mukaisiin tutkintatoimenpiteisiin ja käyttää pakkokeinolain mukaisia pakkokeinoja kuin poliisimiehellä poliisiviranomaisen suorittamassa esitutkinnassa, jollei laissa toisin säädetä.

Luvun 10 §:ään ehdotetaan lisättäväksi uusi 3 momentti. Sen mukaan pidättämisestä tulisi tehdä kirjallinen päätös, joka sisältäisi tiedot epäilystä rikoksesta, pidättämisen perusteista sekä sitä koskevien yleisten ja erityisten edellytysten täytymisestä. Lisäksi, säännöskohtaisten perustelujen mutta ei pykäläehdotuksen mukaan, pidätettävää tulisi myös kuulla ennen pidättämisspäätöksen tekemistä. Tulli odottaa, että käytettävissä oleviin tietojärjestelmiin (tällä hetkellä Patja) laaditaan helppokäyttöinen ja informatiivinen alusta päätöksen ja kuulemisasiakirjan laatimista varten. Ulkomaalaisten pidätettävien vuoksi jo tämän alustan luomisen yhteydessä tulisi huomioida myös riittävä kielivalikoima, sillä luvun 16 §:n pääsäännön mukaan päätös pidättämisestä on käännettävä esitutkintalain 4 luvun 12 §:ssä tarkoitettulle epäillyn käyttämälle kielelle.

3. Lausuntonne pakkokeinolain 3 luvun muuttamista koskevista ehdotuksista perusteluineen

Tullilla ei ole lausuttavaa lukuun ehdotettavien muutosten johdosta.

4. Lausuntonne pakkokeinolain 4 luvun muuttamista koskevista ehdotuksista perusteluineen

Luvun 1 §:ään ehdotetaan lisättäväksi uusi 2 momentti. Sen mukaan yhteydenpitoa voitaisiin erityisen painavin syin rajoittaa muidenkin kuin tietyn nimettävän henkilön kanssa. Tulli tukee ja kannattaa nykytilaa selkeyttävää ehdotusta. Tulli ei myöskään näe ongelmia siinä, että tällainen yhteydenpidon rajoitus olisi voimassa vain 60 päivää vapaudenmenetyksen alkamisesta, sillä rajoitusta voidaan sen edellytysten jatkuessa pidättämiseen oikeutetun virkamiehen pyynnöstä pidentää 30 päivällä kerrallaan.

Tulli ei näe huomauttamista myöskään siltä osin kuin pykälän 2 momentin muutosehdotuksen mukaan yhteydenpitoa ei saisi rajoittaa muunkaan kuin sen asiamiehen kanssa, joka toimii rajoituksen kohteen avustajana tai puolustajana siinä rikosasiassa, jonka johdosta henkilö on tutkintavankina. Myös ehdotetut muut 1 § 2 momentin tarkoittamat yhteydenpitorajoitusten henkilöpiirimuutokset ovat Tullin käsityksen mukaan perusteltuja.

Tullilla ei myöskään ole huomauttamista luvun 2 §:ssä ehdotettujen yhteydenpitorajoitusten sisällöllisten muutosten johdosta.

5. Lausuntonne pakkokeinolain 5 luvun muuttamista koskevista ehdotuksista perusteluineen

Työryhmämietinnön yleisperusteluissa esitettyyn yhtyen Tulli katsoo perustelluksi ehdotuksen siitä, että luvun 8 ja 9 § yhdistetään yhdeksi johdonmukaiseksi otsikolla 'Matkustuskiellon voimassaolo ja kumoaminen' varustetuksi pykäläksi ja että samalla luovutaan epäselväksi osoittautuneesta 60 päivän määräajasta.

6. Lausuntonne pakkokeinolain 6 luvun muuttamista koskevista ehdotuksista perusteluineen

Tulli näkee esitutkinta- ja syyttäjyhteistyön kannalta myönteisenä luvun 2 § 2 momenttiin ehdotetun lisäyksen siitä, että ennen vakuustakavarikkoa koskevan vaatimuksen tekemistä siitä on ilmoitettava syyttäjälle. Tämä ja siihen liittyvä syyttäjän oikeus ottaa asia harkittavakseen vastaisi myös eräiden muiden pakkokeinojen (vangitseminen ja matkustuskielto) osalta säädettyä menettelyä.

Nykytilaa selkeyttävänä Tulli näkee luvun 4 § 1 momenttiin ehdotettavan muutoksen siitä, että väliaikainen vakuustakavarikko

ja vakuustakavarikko säilyvät voimassa, vaikka sakon, vahingonkorvauksen tai menetettäväksi tuomittavan rahamäärän maksamisen vakuudeksi asetetaan riittävä vakuus. Myös pykälän 2 momenttiin ehdotettava muutos mahdollisuudesta vakuustakavarikon määräämiseksi toistaiseksi on kannatettava.

7. Lausuntonne pakkokeinolain 7 luvun muuttamista koskevista ehdotuksista perusteluineen

Luvusta ehdotetaan muutettavaksi ensinnäkin 14 §:n otsikkoa ja pykälän 1 momenttia. Kuten säännöskohtaisissa perusteluissa on esitetty, varmistaisi muutos sääntelyn yhteensopivuuden

esimerkiksi Tullin rikostorjunnasta annetun lain 2 luvun 11 §:n 2 momentin kanssa. Sen mukaan takavarikoitu tavara, joka

on määrätty palautettavaksi omistajalle tai sille, jolla on muutoin oikeus tavarahan, on tulliselvitettävä ja tavarahan muut Suomeen tuonnin edellytykset on osoitettava asianmukaisesti.

8. Lausuntonne pakkokeinolain 8 luvun muuttamista koskevista ehdotuksista perusteluineen

Tulli on erityisen tyytyväinen siihen, että luvun 23 §:ssä ehdotetaan säädettäväksi tietojärjestelmän haltijan tietojenantovelvollisuuden ohella tämän avustamisvelvollisuudesta.

9. Lausuntonne pakkokeinolain 9 luvun muuttamista koskevista ehdotuksista perusteluineen

-

10. Lausuntonne pakkokeinolain 10 luvun muuttamista koskevista ehdotuksista perusteluineen

Tulli kannattaa ehdotettuja 5 ja 9 §:ien muutoksia, joiden mukaan telekuuntelu- ja televalvontalupavaatimuksissa tulee mainita luvan kohteena oleva teleosoite tai telepäätelaitte vain, jos toimenpiteen kohteena oleva epäilty henkilö on tuntematon. Tulli on myös tyytyväinen 14 §:ään ehdotettavaan uuteen 4 momenttiin, jonka mukaan poliisi, Tulli ja Rajavartiolaitos saavat, toimivaltansa rajoissa, kohdistaa epäiltyyn peiteltyä tiedonhankintaa tietoverkossa, jos tätä on syytä epäillä rikoksesta, josta säädetty ankarin rangaistus on vähintään kaksi vuotta vankeutta, tai jos kysymyksessä on rikoslain 17 luvun 19 §:ssä tarkoitettu rikos.

Huumausaineisiin liittyvän rikollisuuden torjuntaa on omiaan tehostamaan se, että luvun 55 §:ssä tarkoitettua ylimääräistä tietoa voidaan ehdotuksen mukaan eräin edellytyksin käyttää myös niin sanotun perusmuotoisen huumausainerikoksen selvittämisessä.

11. Lausuntonne pakkokeinolain 11 luvun muuttamista koskevista ehdotuksista perusteluineen

-

12. Lausuntonne oikeudenkäynnin julkisuudesta yleisissä tuomioistuimissa annetun lain 16 §:n muuttamisesta perusteluineen

Ehdotus korjaa epäkohdan, joka on todettu muun muassa tilanteissa, joissa takavarikkoa varten tehdyn tavarahan haltuunoton ilmoittamista olisi tarve siirtää tuomioistuimen päätöksellä pakkokeinolain 7 luvun 9 § 2 momentin nojalla.

13. Lausuntonne rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta Suomen ja muiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä annetun lain 16 §:n muuttamisesta perusteluineen

-

14. Lausuntonne rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta Suomen ja muiden Pohjoismaiden välillä annetun lain 13 §:n muuttamisesta perusteluineen

-

15. Lausuntonne rikostorjunnasta Tullissa annetun lain 3 luvun 19 §:n muuttamisesta perusteluineen

Ehdotettu muutos vastaa Tullin näkemyksiä ja tarpeita.

16. Lausuntonne rikostorjunnasta Rajavartiolaitoksessa annetun lain 31 ja 58 §:n muuttamisesta perusteluineen

-

17. Lausuntonne tutkintavankeuden vaihtoehtona määrättyjä valvontatoimia koskevan puitepäätöksen lainsäädännön alaan kuuluvien säännösten kansallisesta täytäntöönpanosta ja puitepäätöksen soveltamisesta annetun lain muuttamisesta perusteluineen

-

18. Lausuntonne sellaisista mahdollisista pakkokeinoja koskevan lainsäädännön muutostarpeista, joita mietinnössä ei ehdoteta

-

Vilko Juha
Tulli.fi